

**Polecenia podsumowujące**

1. Przedstaw genezę, przebieg i następstwa wydarzeń z grudnia 1970 r.
2. Scharakteryzuj działalność Komitetu Obrony Robotników i Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela.
3. Oceń postawy Polaków wobec wydarzeń w kraju w czasach gierkowskich.

**Rewolta grudniowa w 1970 r.**

14 XII 1970 – wybuch strajku w Stoczni im. Lenina w Gdańsku w odpowiedzi na ogłoszenie podwyżek cen żywności. Strajki w innych miastach Wybrzeża: Gdyni, Elblągu, Słupsku i Szczecinie, walki uliczne z udziałem dziesiątek tysięcy robotników. W wydarzeniach grudniowych na Wybrzeżu śmierć 44 osób, ponad tysiąc rannych. Usunięcie Władysława Gomułki ze stanowiska I sekretarza KC PZPR, nowym sekretarzem Edward Gierk.

**„Druka Polska” Gierka**

Prowadzenie przez ekipę Gierka ambitnej polityki gospodarczej i społecznej dzięki kredytom z Zachodu. Modernizacja kraju; nowe inwestycje: Port Północny w Gdańsku, Huta Katowice, droga ekspresowa Warszawa–Katowice. Rozpoczęcie produkcji samochodu fiat 126p. Pojawienie się w Polsce towarów konsumpcyjnych z Zachodu. Rozwój budownictwa mieszkaniowego, złagodzenie cenzury, liberalizacja polityki paszportowej, złagodzenie polityki względem Kościoła – czynniki wpływające na większą akceptację społeczną systemu komunistycznego w pierwszej połowie lat 70. Telewizja Polska narzędziem propagandy sukcesu.

**Nowelizacja konstytucji w 1976 r.**

1975 – reforma administracyjna znosząca powiaty i zwiększająca liczbę województw z 17 do 49. II 1976 – nowelizacja konstytucji; określenie, że PRL jest państwem socjalistycznym, a PZPR przewodnią siłą społeczeństwa. Coraz silniejsze podporządkowanie Kremlowi w sferze militarnej i gospodarczej.

**Czerwiec 1976 r. i narodziny opozycji demokratycznej**

Wzrost dochodów ludności przyczyną zwiększenia popytu na towary, a w efekcie – ich deficytu. VI 1976 – strajki robotników m.in. w Radomiu, Ursusie i Płocku w odpowiedzi na planowane podwyżki cen żywności. Demonstracje brutalnie stłumione przez Milicję Obywatelską. W Radomiu śmierć 2 osób, ok. 200 demonstrantów rannych. Wycofanie się z podwyżek, w ich miejsce podwyżki ukryte. Masowe wiece poparcia dla polityki Edwarda Gierka organizowane przez komunistów. Druga połowa lat 70. – wpędzenie kraju przez władze PRL w spiralę zadłużenia. IX 1976 – utworzenie Komitetu Obrony Robotników; główni działacze: Jacek Kuroń i Antoni Macierewicz. 1977 – powstanie Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela; na czele Andrzej Czuma i Leszek Moczulski. 1978 – powstanie Wolnych Związków Zawodowych. Powstanie kolejnych organizacji opozycyjnych o różnych profilach ideowych, m.in. Ruchu Młodej Polski. Konspiracyjna działalność wydawnicza najważniejszą formą działalności całej opozycji.

**Początek pontyfikatu Jana Pawła II**

16 X 1978 – wybór Karola Wojtyły na papieża, ożywienie życia religijnego w kraju. VI 1979 – pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do Polski.

**Polecane publikacje**

- J. Eisler, *Grudzień 1970. Geneza, przebieg, konsekwencje*, Warszawa: IPN, 2020.  
 J.J. Lipski, *KOR: Komitet Obrony Robotników – Komitet Samoobrony Społecznej*, Warszawa: IPN 2006.  
 P. Sasanka, *Czerwiec 1976. Geneza, przebieg, konsekwencje*, Warszawa: IPN, 2006.

